

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research)

เพื่อศึกษาแนวบทบาทของนักศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

เอกชน โดยมุ่งศึกษาแนวบทบาท 8 ประการ ได้แก่

1. แนวบทบาททางวิชาการและการเป็นศิษย์
2. แนวบทบาทในการใช้สติปัญญา
3. แนวบทบาทในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเต็มที่
4. แนวบทบาทในการนำประสบการณ์จากการทำกิจกรรมในสถาบันไปใช้ประโยชน์
5. แนวบทบาทในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ
6. แนวบทบาทในการพัฒนาสังคม
7. แนวบทบาทที่ทำพอเป็นพิธี
8. แนวบทบาทที่ถ่วงรอกทางการเมือง

ผู้วิจัยได้ทำข้อมูลในเรื่อง แนวบทบาทมาทำการเปรียบเทียบกับนักศึกษาแต่ละประเภท
จำแนกตามเพศ คณะวิชา ภูมิภาค ฐานะทางเศรษฐกิจสังคม และลักษณะที่พักอาศัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 10 แห่ง
ทั้งในส่วนกลางและต่างจังหวัด ที่กำลังเรียนใน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2528 ทุกคณะ
วิชาที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษา เฉพาะนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปีที่ 2 - ปีที่ 4 สถาบันทั้ง
10 แห่งที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ คือ

1. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
2. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

3. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
4. มหาวิทยาลัยพายัพ
5. วิทยาลัยเกริก
6. วิทยาลัยคณาสิทธิ์
7. วิทยาลัยเทคนิคสยาม
8. วิทยาลัยศรีปทุม
9. วิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
10. วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยถือคณะวิชาเป็นเกณฑ์ จำนวนกลุ่มตัวอย่างใช้ขนาดของ โรเบิร์ต วี. คริจซี และคาร์เยล คัมเบิลยู มอร์แกน (Robert V. Krejcie and Daryle W. Morgan 1970 : 607-609) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 600 คน หลังจากได้หาสัดส่วนโดยแยกตามคณะวิชาเป็นเกณฑ์แล้ว บางคณะวิชาที่มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างต่ำเกินไป ดังนั้น เพื่อไม่ให้เกิดความคลาดเคลื่อน ผู้วิจัย จึงได้ปรับจำนวนกลุ่มตัวอย่างในบางคณะวิชาที่ต่ำกว่าขึ้นไปเป็น 100 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 600 คน แต่ละคณะวิชาจึงสามารถแยกสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคณะวิชา

คน	ประชากร/คน	กลุ่มตัวอย่าง/คน
บริหารธุรกิจ	12,225	300
มนุษยศาสตร์	2,384	100
นิติศาสตร์	1,956	100
ศิลปศาสตร์	1,399	100

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยของนักการศึกษา ดังต่อไปนี้

คลาร์กและโทร (Clark and Trow) นิวคอมบ์ และคณะ (Newcomb and Others) ชูเมอร์ และสแตนฟิลด์ (Schumer and Standfield) วอร์เรน (Warren) เพมเบอร์ตัน (Pemberton) และเคนนิสตัน (Kenniston) นักทฤษฎีดังกล่าวนี้ ได้ศึกษา ถึงลักษณะของนิสิตนักศึกษานิเทศศาสตร์ของนักศึกษา แนวบทบาท และวัฒนธรรมย่อยของนักศึกษาใน ต่างประเทศ ผู้วิจัยจึงได้นำมาวิเคราะห์ในรายละเอียดของผลสรุปการวิจัย แล้วนำมาสรุป เป็นแนวบทบาทของนักศึกษาได้ 8 แนวบทบาท ผู้วิจัยได้สร้างข้อความเกี่ยวกับแนวบทบาท ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยอาศัยแนวบทบาทดังกล่าวเป็นหลัก เพื่อใช้เป็น เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ข้อความที่สร้างขึ้นมีจำนวนทั้งสิ้น 48 ข้อ โดยได้คัดข้อความ เข้าด้วยกัน ดังนี้

1. แนวบทบาททางวิชาการและการเป็นศิษย์ ประกอบด้วยข้อความข้อ
1 10 25 33 41 42
2. แนวบทบาทในการใช้สติปัญญา ประกอบด้วยข้อความข้อ
2 18 20 26 34 44
3. แนวบทบาทในการใช้ชีวิตนักศึกษา ประกอบด้วยข้อความข้อ
3 11 19 27 35 43
4. แนวบทบาทในการนำประสบการณ์ไปใช้ประโยชน์ ประกอบด้วยข้อความข้อ
4 12 13 17 28 36
5. แนวบทบาทในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ ประกอบด้วยข้อความข้อ
5 9 21 29 37 45
6. แนวบทบาทในการพัฒนาสังคม ประกอบด้วยข้อความข้อ
6 14 22 30 38 46
7. แนวบทบาทที่ทำพหุเป็นพิธี ประกอบด้วยข้อความข้อ
7 15 23 31 39 47
8. แนวบทบาทที่ภักดีต่อองค์กรเมือง ประกอบด้วยข้อความข้อ
8 16 24 32 40 48

แนวบทบาทนักศึกษาทั้ง 8 แนวบทบาท มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. แนวบทบาททางวิชาการและการเป็นศิษย์ (Academic and Scholarly Role Orientation) แนวบทบาทนักศึกษาของนักศึกษาที่มุ่งมั่นกับวิชาที่เรียน สนใจการเรียนรู้ในวิชาการที่เรียนอย่างจริงจัง มีทัศนคติต่อการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง และมีทัศนคติต่อการเรียนว่าจะต้องเรียนให้ไต่ระดับสูง จะต้องเรียนหนัก ทำงานหนัก ความสนใจของนักศึกษาทุกคนจะสนใจเฉพาะในแวดวงวิชาการที่เรียนในสถาบัน สนใจในการเรียนที่ยาก และท้าทายความสามารถ ทุกคนไม่ชอบขาดเรียน เป็นคนมีเหตุผล ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ แม้แต่ในสิ่งที่อาจารย์สอนก็จะยังไม่เชื่อทันที แต่จะนำมาไตร่ตรองหาเหตุผลทางวิชาการจนเกิดความเชื่อมั่นแล้วจึงจะเชื่อ ในค่านิยมที่นักศึกษาที่มีบทบาทแบบนี้จะเป็นผู้ที่รักสถาบัน ยกย่องว่าสถาบันเป็นแหล่งวิชาการไม่ใช่วิชาชีพ นอกจากนี้แล้วบุคคลแบบนี้จะมีความยึดมั่น ถิ่นมั่นในหลักการที่ตนเองคิดว่าดีแล้ว

2. พวกแนวบทบาทในการใช้สติปัญญา (Intellectual Role Orientation) หมายถึง แนวบทบาทที่นักศึกษาชอบคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในสิ่งที่เป็นไปได้ แกกกลุ่ม มีความสามารถและมีความเป็นตัวของตัวเองสูง ทำได้ตามที่คิด ชอบคิดในเชิงรูปธรรม นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่มีเหตุผลเป็นของตนเอง ซึ่งอาจจะไม่เหมือนเหตุผลของผู้อื่น มักจะทำตามเหตุผล และความพึงพอใจของตนเอง และมักไม่สนใจผู้อื่น มักเสนอแนวความคิดใหม่ ๆ

3. แนวบทบาทในการใช้ชีวิตนักศึกษาเต็มที่ (Consummatory Collegiate Role Orientation) หมายถึง แนวบทบาทที่นักศึกษาจะมีแนวโน้มไปในค่านิยมกิจกรรมในสถาบัน เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน ชอบการคบหาสมาคม ชอบมีเพื่อนมาก ๆ ชอบทำงานเป็นกลุ่ม มีนิสัยรักสนุก ชอบความรื่นเริง ชอบท่องเที่ยวไปกับเพื่อน นิยมการมีเพื่อนมาก ยอมขาดเรียนเพื่อรวมกิจกรรมกับเพื่อน ไม่ชอบอยู่คนเดียว ไม่ใคร่สนใจในวิชาการ และวิชาชีพ

4. แนวบทบาทในการนำประสบการณ์จากการทำกิจกรรมในสถาบันไปใช้ประโยชน์ (Instrumental Collegiate Role Orientation) หมายถึง แนวบทบาทที่นักศึกษาชอบที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรในฐานะผู้นำ ผู้บริหาร หรือผู้ปฏิบัติงาน รักสถาบัน เคารพครูอาจารย์ ชอบให้เป็นพี่รักของครูอาจารย์ และผู้บริหารของสถาบัน สนใจและต้องการที่จะเป็นผู้นำคนอื่น ต้องการให้ผู้อื่นยอมรับความสามารถของตน มักจะเป็นผู้ริเริ่มโครงการต่าง ๆ และจะแสดงตนว่าเป็นผู้รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายสูงกว่าคนอื่น ๆ

5. แนวบทบาทในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ (General Vocational Role Orientation) หมายถึง แนวบทบาทของนักศึกษาเน้นเกี่ยวกับทักษะและความรู้จากการเรียน ซึ่งจะนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานในอนาคต จะสนใจการเรียนหรือทำกิจกรรมที่จะฝึกฝนตนเองในด้านอาชีพเท่านั้น สนใจทางด้านปฏิบัติมากกว่าด้านทฤษฎี ไม่ใคร่สนใจกิจกรรมของนักศึกษา มีทัศนคติว่าสถาบันการศึกษา คือ สถาบันเพื่อฝึกวิชาชีพ มุ่งที่จะเรียนให้จบเพื่อการมีอาชีพอย่างเดียว จะเรียนเท่าที่จำเป็นในการประกอบอาชีพเท่านั้น

6. แนวบทบาทในการพัฒนาสังคม (Social Development Role Orientation) หมายถึง แนวบทบาทของนักศึกษาที่ชอบกิจกรรมพัฒนาสังคมและชุมชนสูง ไม่เน้นวิชาการและวิชาชีพเท่ากับการพัฒนาสังคม มีความเสียสละเพื่อสังคมและชุมชนสูง สนใจที่จะพบปะกับกลุ่มคนจำนวนมาก ชอบช่วยเหลือประชาชน ชอบศึกษาค้นคว้าปัญหาสังคม และหาทางที่จะแก้ไขปัญหานั้น มุ่งมั่นที่จะเห็นสังคมได้รับการพัฒนาให้ดีกว่าเดิม

7. แนวบทบาทที่ท่าพ้อเป็นพิธี (Ritualistic Role Orientation) หมายถึง แนวบทบาทของนักศึกษาที่จะเข้าสู่สถาบันเพราะความผลักดันของสภาพแวดล้อม และของผู้ปกครอง จึงไม่สนใจในการเรียน เรียนไปอย่างไรจุดหมาย เรียนเพราะไม่รู้จะทำอะไร ที่ดีกว่านี้ ไม่สนใจอาชีพ ไม่สนใจกิจกรรมของสถาบัน ไม่สนใจสถาบัน ชอบอยู่บ้านมากกว่าอยู่สถาบัน

8. แนวบทบาทนักกิจกรรมทางการเมือง (Political Activist Role Orientation) หมายถึง แนวบทบาทของนักศึกษาที่สนใจการเมืองทั้งในและนอกสถาบัน ชอบคัดค้านผู้บริหาร คัดค้านความไม่เป็นธรรมในสังคม รักความยุติธรรมและความเสมอภาคในสังคม จะคัดค้านเผด็จการทุกรูปแบบ นอกจากนี้แล้วยังสนใจในเรื่องสิทธิมนุษยชน การปกป้องสิทธิมนุษยชน วิธีการต่าง ๆ ในด้านสาระความรู้นี้จะสนใจศึกษาเกี่ยวกับวิชารัฐศาสตร์ การเมือง การปกครอง

สำหรับบทบาทที่ 8 ซึ่งเกี่ยวกับการเมืองนั้น เป็นบทบาทที่ผู้วิจัยเพิ่มเข้าไป นอกเหนือจากของซูเมอร์ และสแตนฟิลด์ ทั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุมบทบาทของนักศึกษาในสถาบันที่ผู้วิจัยจะทำการสำรวจ

ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ คณะวิชา ชั้นปี ภูมิลำเนา รายได้ของผู้ปกครอง ลักษณะที่พักอาศัย

ตอนที่ 2 เป็นคำถามที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินบทบาทของตนเองตามการรับรู้ของตน จำนวน 48 ข้อ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของลิเกิร์ต (Likert's Rating Scale) 5 ช่วง แต่ละช่วงมีความหมาย ดังนี้

5	มากที่สุด	หมายถึง	เป็นบทบาทที่ตรงกับบทบาทของท่านมากที่สุด
4	มาก	หมายถึง	เป็นบทบาทที่ตรงกับบทบาทของท่านมาก
3	ปานกลาง	หมายถึง	เป็นบทบาทที่ตรงกับบทบาทของท่านปานกลาง
2	น้อย	หมายถึง	เป็นบทบาทที่ตรงกับบทบาทของท่านน้อย
1	ไม่ตรงเลย	หมายถึง	เป็นบทบาทที่ไม่ตรงกับบทบาทของท่าน

การลองใช้และปรับปรุงเครื่องมือ

1. เมื่อผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามแล้ว จึงนำไปหาความตรงทางเนื้อหา (Content Validity) ของข้อความในแต่ละแนวทบทวนนักศึกษา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางศึกษานิเทศน์นักศึกษา ช่วยตรวจสอบข้อความที่ใช้สื่อความหมาย ตรวจสอบความครอบคลุมทางเนื้อหาของแต่ละแนวทบทวน และตรวจสอบว่าสามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัดได้หรือไม่ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คณะผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย

1.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร สินศิริ อาจารย์ประจำภาควิชา
อุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

1.2 รองศาสตราจารย์ ดร.ทองเวียน ธรรมจักร อาจารย์ประจำ
ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทุ่งนุโลก

1.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ บุรินทร์ หัวหน้าภาควิชาอุดมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำเนา ขจรศิลป์ อาจารย์ประจำภาควิชา
แนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.5 อาจารย์ ดร.ฉัตรรัตน์ บุญสุข อาจารย์ประจำภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ให้นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสยาม จำนวน 50 คน ทดสอบเพื่อหาความเข้าใจ ในภาษาของข้อความ และดูความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α Coefficient) หลังจากทดลองใช้แล้วจึงนำมาปรับปรุงข้อความ ในแต่ละข้อแต่ละกระหนงอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำไปทดลองอีกครั้งหนึ่ง ปรากฏว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ .89 นับได้ว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีความเชื่อถือได้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปใช้ เป็น เครื่องมือในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ได้เริ่มเก็บข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 25 มิถุนายน 2528 ถึงวันที่ 25 กรกฎาคม 2528 ผู้วิจัยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามไปตามสถาบันการศึกษาเอกชนทั้ง 10 แห่ง

ผลจากการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ปรากฏว่า แบบสอบถามที่ส่งออกไปทั้งสิ้น 600 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืนครบ 600 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ทำการวิเคราะห์โดยคาสติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยหาค่า ร้อยละของจำนวนผู้ตอบ จำแนกตามเพศ คณะวิชา หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมในแนวบทบาทแต่ละประเภท จำแนกตามเพศ ด้วยการใช้การทดสอบค่า ที-เทสต์ (t - test)
3. วิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อทดสอบระดับพฤติกรรมในแนวบทบาท นักศึกษาแต่ละประเภท ตามคณะวิชา ด้วย เอฟ-เทสต์ (F - test) เมื่อพบความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ้ (Scheffe')

4. การหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient)

เกณฑ์เทียบระดับแนวทางการของนักศึกษา

การกำหนดเกณฑ์สำหรับเทียบระดับแนวทางการของนักศึกษาในการศึกษาคครั้งนี้ อาศัยหลักของ จอห์น คัมเบิลยู เบสท์ (John W. Best : 1964 : 158-159) ผู้วิจัย ได้แบ่งคะแนนแนวทางการนักศึกษาออกเป็น 5 ระดับ ตามคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.50 - 5.00	หมายถึง	มีพฤติกรรมในแนวทางการมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.50 - 4.49	หมายถึง	มีพฤติกรรมในแนวทางการมาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.50 - 3.49	หมายถึง	มีพฤติกรรมในแนวทางการปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.50 - 3.49	หมายถึง	มีพฤติกรรมในแนวทางการน้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 1.49	หมายถึง	ไม่มีพฤติกรรมในแนวทางการเลย